

**HEMŞİRELİK EĞİTİMİNİN GELECEĞİ SEMPOZYUMU:
AKREDİTASYON, STANDARTLAR, İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ
SEMPOZYUM RAPORU**

“Hemşirelik Eğitiminin Geleceği Sempozyumu: Akreditasyon, Standartlar, İyi Uygulama Örnekleri” sempozyumu, Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (HEPDAK) ve Hemşirelik Eğitimi Derneği (HEMED) tarafından 19-20 Haziran 2018 tarihlerinde İzmir’de gerçekleştirilmiştir. Sempozyum, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ev sahipliğinde düzenlenmiştir. Sempozyuma 34 öğretim üyesi, 92 araştırma görevlisi, 28 öğrenci olmak üzere toplam 250 kişi katılmıştır. Katılımcıların 36’sını oturum başkanları oluşturmuştur.

Sempozyum, sempozyum başkanı ve HEPDAK yönetim kurulu başkanı Prof. Dr. Gülseren KOCAMAN’ın konuşması ile açılmıştır. Sonrasında HEPDAK değerlendiricilerine teşekkür belgeleri takdim edilmiştir. Sempozyum başkanı ve HEMED yönetim kurulu başkanı Prof. Dr. Hülya OKUMUŞ tarafından açılış konuşması yapılmıştır. Uşak Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu’ndan Öğr. Gör. Şeyma ÇATALGÖL tarafından ney dinletisi sunulmuştur.

Sempozyumun ilk konferansı “Hemşirelik Eğitiminde Uygulamalara İlişkin Durum Değerlendirmesi” olmuştur. Oturum başkanlığını Prof. Dr. Kadriye BULDUKOĞLU yapmıştır. Doç. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL tarafından ülkemizdeki tüm hemşirelik programlarındaki anabilim dalı derslerinin teorik, uygulama ve AKTS saatleri sunulmuştur. Okullara göre farklılıklar olduğu ortaya koyulmuştur. Eğitim programlarının yapılandırılmasında standart oluşturulması önerilmiştir. Akreditasyonun bunu sağlamada katkısı olduğu vurgulanmıştır. Tartışmada; hemşirelikte eğitim ve öğretim anabilim dalı derslerinin verilerine de yer verilmesi önerilmiştir. Uygulama saatinin hangi okulda olursa olsun aynı olması gerektiği, uygulama saatini okulların kendisinin belirleyemeyeceği söylenmiştir. Ancak bu verilere yalnızca niceliksel olarak bakılmaması, içeriğin önemsenmesi vurgulanmıştır. Diğer taraftan temel standartların karşılanmasıyla birlikte okulların vizyonu ve misyonunun farklılaşabileceği, okulların farklı yönleriyle ön plana çıkabileceği belirtilmiştir. Anabilim dalı bazında eğitim çalıştay yapılmasının önemli olduğu bildirilmiştir. Sonuç olarak, uygulamaların yeterli olmadığı, uygulama sorunlarını çözümlenmenin amaçlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Oturlar öncesinde Prof. Dr. Hülya OKUMUŞ tarafından sempozyum katılımcılarına, ev sahiplerine ve sponsorlarına teşekkür edilmiştir. Güç oluşturabilmek için HEMED’e üye olunmasının önemi vurgulanmıştır. Hemşirelikte lisansüstü eğitim ile ilgili

olarak fikir alış verişinde bulunmak üzere gün sonunda yapılacak bir toplantıya okul yöneticileri davet edilmiştir.

Sempozyumun ilk oturumu olan “Hemşirelik Programlarında Uygulamalar ve Hedefler” oturumuna Prof. Dr. Zeynep CONK ve Dr. Öğr. Üyesi Fahriye VATAN oturum başkanlığı yapmıştır. Doç. Dr. Fatma ORGUN tarafından “Hemşirelik Programlarında Klinik Uygulamanın Öğrenme Hedefleri” konusu anlatılmıştır. Hedeflerin açık olarak vurgulanmasının önemi açıklanmış ve hedef yazmaya yönelik öneriler verilmiştir. Doç. Dr. Ayla KEÇECİ “Akreditasyon Sürecinde Uygulama Hedefleri ve Değerlendirilmesine İlişkin Yaşanan Güçlükler” konulu sunumunu yapmıştır. Sunumunda, değerlendirme kriterlerinin açık, kullanılan değerlendirme yönteminin açıklanmış, ölçüm aracının standart, geçerli ve güvenilir, değerlendiren kişilerin yetkin olması gerektiğine değinmiştir. Tartışmada; klinik öğrenmeyi değerlendirmede kontrol listeleri ve derecelendirme ölçeklerinin yaygın olarak kullanıldığı, ancak her birinin farklı olduğu, bunların standart olması gerektiği söylenmiştir. Değerlendirmenin birden fazla şekilde ve yöntemle yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Her kurumun bir ölçme-değerlendirme sistemi olduğu, bunların hazırlanması, test edilmesi ve güncellenmesi için bir merkez oluşturulması önerilmiştir. Mezuniyet öncesi yetkinlik değerlendirmesi amacıyla uygulama sınavı yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Klinikte öğrenci değerlendirmede pratik olarak uygulanabilecek yöntemler olarak; öğretim elemanı ve klinik hemşirelerinin yazılı geribildirimlerini içeren portfolyo uygulaması, klinik hemşirelerinin süreç içinde aktif rol almaları önerilmiştir.

“Uzmanına Danışın” bölümünde katılımcılara HEPDAK akreditasyon standartlarına yönelik soru sorma fırsatı sunulmuştur. Prof. Dr. Ayla BAYIK TEMEL ve Doç. Dr. Ayla KEÇECİ standart 1 (hemşirelik lisans eğitim programı amaçları), Doç. Dr. Şenay ÜNSAL ATAN standart 2 (eğitim programı) ile ilgili soruları yanıtlamıştır.

Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN ve Prof. Dr. Yasemin TOKEM başkanlığında ikinci oturum olan “Beceri Laboratuvarlarının Etkin Kullanımı” gerçekleştirilmiştir. Prof. Dr. Ayten ZAYBAK tarafından “Beceri Laboratuvarları: Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” paylaşılmıştır. Laboratuvarda; öğrenci sayısı, öğretim elemanı sayısı, fizik ortam, araç-gereç, kullanılan yöntemler, belirli anabilim dalları ile sınırlı olması gibi sorunlar olduğuna değinilmiştir. Laboratuvar saatlerinin kurumlara göre farklılaştığı ortaya koyulmuştur. Nitelik-nicelik yetersizlikleri ve kurumlar arası farklılıklardan bahsedilmiştir. Öğretim elemanı başına 10 öğrenci olması gerektiği vurgulanmıştır. Öğretim elemanı sayısının artırılması, laboratuvar saatlerinin artırılması, deneyimli kurumlarla işbirliği yapılması önerilmiştir. Araş. Gör. Hale SEZER “Beceri Eğitiminde Standardize Hasta ve Simüle Hasta

Kullanımı” sunumunda, simüle hasta görüşmelerinin planını açıklamıştır. İletişim, fizik muayene ve klinik becerilerini geliştirmek için simüle hasta kullanılabileceğini ve simüle hasta kullanımının öğrenen merkezli bir öğrenim ortamı sağladığını aktarmıştır. Öğrenci Şebnem ÖZCAN tarafından “Öğrenci Gözüyle Beceri Laboratuvarlarında Öğrenim” açıklanmıştır. Tartışmada; simüle hasta kullanımı ile eğitim gören öğrenciler bundan oldukça fayda gördüklerini ifade etmişlerdir. Ortak dil kullanımı açısından “standardize hasta” teriminin kullanılması önerilmiştir. Öğrenci sayısının fazla olduğu durumda beceri laboratuvarının etkinliğini arttırmak için, iki grup şeklinde laboratuvar yapılabileceği ancak bunun öğretim elemanının laboratuvar iş yükünü iki katına çıkaracağı belirtilmiştir.

Sempozyum, HEPDAK akreditasyon standartlarına yönelik “Uzmanına Danışın” ile devam etmiştir. Prof. Dr. Hülya KAYA ve Prof. Dr. Perihan GÜNER tarafından standart 3 (program çıktıları), Doç. Dr. Dilek ÖZMEN tarafından standart 4’e (öğrenciler) açıklama getirilmiştir.

“Hemşirelik Eğitiminde Rehberlik Uygulaması” ikili konferansına Prof. Dr. Fisun ŞENUZUN AYKAR ve Doç. Dr. Hatice MERT oturum başkanlığı yapmıştır. Prof. Dr. Hülya OKUMUŞ tarafından “Hemşirelik Eğitimi Uygulamalarından Rehberlik/ Nitelikler/ Standartlar” sunulmuştur. Klinik rehberlikte amacın öğrencilerin iyi klinik uygulama yapabilmeleri olduğu belirtilmiştir. Klinik rehberliğin hemşire öğretim üyesi açığını kapatmak için düşünülmemesi gerektiği, klinik rehberin hemşire öğretim üyesine alternatif olmadığı vurgulanmıştır. HEMED tarafından 23-24 Mart 2017’de “Hemşirelik Eğitiminde Uygulama Alanları Sorunları: Çözüm Arama Çalıştayı”, YÖK tarafından 23 Kasım 2017’de “Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı” gerçekleştirdiği, bu çalıştaylarda klinik rehberliğin üzerinde durulduğu bildirilmiştir. Yine HEMED tarafında 21 Mart 2018’de Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ev sahipliğinde “Hemşirelik Eğitiminde Klinik Rehberlik Uygulaması Çalıştayı” gerçekleştirildiği aktarılmıştır. HEMED web sayfasında “Hemşirelik Eğitiminde Klinik Rehber Standartları”nın yayınlandığı belirtilmiştir (URL: http://www.hemed.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=643&Itemid=193). HEMED tarafından bölgelerde yer alan üniversitelere göre bölge eğitimcilerinin planlandığı ve ilk eğitimci eğitiminin Temmuz ayında Koç Üniversitesi’nde yapılacağı bilgisi verilmiştir. Prof. Dr. Ayişe KARADAĞ “Klinik Rehberlik Eğitimi için Örnek Eğitim Programı”nı sunmuştur. Sunumunda İngiltere Mentor Eğitim Programı örneğine yer vermiştir. Tartışma; Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi bir Avrupa Birliği projesi kapsamında klinik rehber eğitimi için web temelli bir eğitim programı hazırladıklarını ve programı Ağustos ayında HEMED’e sunacaklarını bildirmiştir. Klinik rehber eğitimlerinin HEMED onaylı olması

gerektiği, HEPDAK tarafından akreditasyonda bunun koşul olarak istendiği vurgulanıştır. YÖK alışma grubunda bu konuda ulusal düzeyde çözüm olacak çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir.

“Uzmanına Danışın” bölümünde, Prof. Dr. Zeynep ÖZER standart 5 (öğretim elemanları), Prof. Dr. Nadiye ÖZER standart 6 (eğitim yönetimi), Doç. Dr. Emine TÜRKMEN standart 9’a (sürekli iyileştirme) yönelik sorulara yanıt vermiştir.

Hemşirelikte lisansüstü eğitim ile ilgili olarak okul yöneticilerinin katılımı ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Hemşirelik olarak açılan lisansüstü eğitim programlarında, parantez içinde anabilim dalı belirtilmediğinde YÖK’te sorun olduğu, bu sorunun yaşanması sonucunda YÖK’ün hemşirelikte lisansüstü eğitimde anabilim dalı olmaması, hemşirelik olması talebini dile getirdiği bildirilmiştir. Ancak YÖK’ün anabilim dalı bazında yüksek lisans ve doktora programlarını ve öğretim üyesi kadrolarını onayladığı aktarılmıştır. Bu sorunun çözülmesi için teze, danışman öğretim üyesine ve transkriptte aldığı derslere bakılması önerilmiştir. Sonuç olarak, yapılacak bir toplantıda ortak bir yaklaşımın benimsenerek bu toplantı sonucunun YÖK’e sunulması planlanmıştır. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanı tarafından tüm hemşirelik fakültesi dekanları ve sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölüm başkanları ile Eylül ayında bir toplantı yapılacağı, bu toplantının Temmuz ayında olabileceği belirtilmiştir. Dekanlar toplantısının GATA Hemşirelik Fakültesi Dekanı tarafından planlanması kararı alınmıştır.

Sempozyumun ikinci günü “Program Değerlendirme; İlkeler, Modeller, Süreçler” ikili konferansı ile başlamıştır. Oturum başkanlarının Prof. Dr. İnci EREFE ve Prof. Dr. Gülseren KOCAMAN olduğu konferansta, Prof. Dr. Berna MUSAL program değerlendirmenin ne olduğunu açıklamıştır. Program değerlendirmede Kirkpatrick Modeli, Mantık (Logic) Modeli ve Stufflebeam’in Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün (Stufflebeam’s Context, Input, Process, Product-CIPP) Modelini tanıtmıştır. Doç. Dr. Ayşe Hilal BATI, formal, informal, biçimlendirici ve toplam program değerlendirme türleri olduğunu aktarmıştır. Tyler’ın Sekiz Yıl alışması Değerlendirme Modeli ve Stake’in Yanıtlayıcı Program Değerlendirme Modelini açıklamış ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi örneğini vermiştir. Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu (UTEAK) değerlendirme standartlarını sunmuştur. Tartışmada; öğretim üyeleri için verilen geribildirimleri açıklamada etik ilkelere uyumun ve verilerin gizliliğinin sağlanması önemi vurgulanmıştır. Değerlendirme sürecinde yaşanan zorluklara, özellikle geniş bir veri tabanını kısa bir rapora dönüştürmenin zorluğuna değinilmiştir. Veri toplamayı kısa formlarla ve elektronik ortamda yapmanın süreci kolaylaştırdığı ifade edilmiştir. Değerlendirmeyi yapmak için eğitim anabilim dalı olmayan yerlerde değerlendirme kurulu/

komisyonu oluşturulması, değerlendirmenin görevlendirilecek kişi ve ofisler tarafından yapılması önerilmiştir. Tıpta uzmanlık sınavının (TUS) değerlendirmede bir parametre olmayabileceği ancak bu yönde bir beklenti olduğu için eklendiği bildirilmiştir.

Prof. Dr. Sevgi HATİPOĞLU ve Doç. Dr. Dilek ÖZMEN tarafından oturum başkanlığı yapılan “Hemşirelik Lisans Eğitiminde İyi Uygulama Örnekleri” panelinde Doç. Dr. Yurdanur DİKMEN “Sürekli İyileştirme” konusunda Sakarya Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi örneğini vermiştir. Doç. Dr. Handan ZİNCİR “Ölçme-Değerlendirme” konusunda Erciyes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi örneğini sunmuştur. Prof. Dr. Aynur UYSAL TORAMAN “Harmanlanmış Eğitim” konusunda Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Bilimsel Araştırmaların Temelleri Dersi uygulama örneğini aktarmıştır. Tartışmada; kalite elçisi olarak düzenleyici-önleyici faaliyet açılması durumunda yine de resmi yazı ile ilgili birime bildirildiği belirtilmiştir. İyileştirme projelerinde kalite geliştirme kurulu tarafından bunların incelendiği, kalite elçisi tarafından gerekli adımların atıldığı ifade edilmiştir. İyileştirme sürecinde her bir standarttan bir öğretim elemanının sorumlu olduğu, aylık toplantılarda paylaşım yapıldığı söylenmiştir. Rektörlük desteği alınarak istekle çalışmanın sonuca ulaşmada önemi vurgulanmıştır. Ölçme-değerlendirme formalarının oluşturulmasında, her anabilim dalından bir temsilciden oluşan ölçme değerlendirme komisyonu tarafından formaların değerlendirildiği, ilgili anabilim dalına yönlendirildiği ve son olarak yönetime sunulduğu bilgisi paylaşılmıştır. Akreditasyon sürecinde olan okullara; ölçme-değerlendirmede şimdiye kadar neler yapıldığının belirlenmesi, az parasal kaynak gerektiren programların kullanılması, değişime açık ve hoşgörülü olunması önerilmiştir. Harmanlanmış eğitimin lisans eğitiminde öğrenci sayısının az olduğu seçmeli derslerde kullanılabileceği, bunun için bilimsel araştırma projesi (BAP) yapılarak üniversite desteği alınabileceği ve üniversitelerin uzaktan eğitim merkezlerinden yararlanılabileceği bildirilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN, Prof. Dr. Ayla BAYIK TEMEL’in oturum başkanlığında “Öğrenci Merkezli/ Deneyime Dayalı Öğrenme” konferansını vermiştir. Benner’in “Educating Nurses” kitabını incelediğini ifade etmiştir. “Okulda Üniversite: Türkiye’de Öğretmen Eğitimini Yeniden Yapılandırmak için Bir Model Önerisi”ni sunmuştur. Bu modelin üniversite-okul ortaklığına dayalı yedi boyutlu bir öğretmen eğitimi modeli olduğunu açıklamıştır. Modelin yedi boyutunun; ortaklık ve uygulama, kavramsal çerçeve, öğretim kadrosu, yöntem, öğretmen adayları, müfredat, liderlik olduğunu belirtmiştir. En iyi eğitim programlarının, eğitimin iki yılının uygulamada geçtiği programlar olduğuna dikkati çekmiştir. MEF Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde Flipped Learning (Tersyüz Eğitim), Okulda Üniversite ve Dersdem (Ders-Değer-Deneyim) modellerinin kullanıldı bilgisini vermiştir.

Ayrıca akademik personel olmak için en az iki yıl çalışmış olma koşulu getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Konferansını “Kaderimiz eğitimle yazılır.” cümlesiyle tamamlamıştır.

“HEPDAK Standartları Açısından Hemşirelik Eğitiminde İyileştirilmesi Gereken Alanlar” paneli Prof. Dr. Ümit SEVİĞ ve Prof. Dr. Şeyda SEREN İNTEPELER oturum başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Prof. Dr. Hülya KAYA tarafından “Hemşirelik Eğitiminde Yaşam Boyu Öğrenme Stratejileri” açıklanmıştır. Yaşam boyu öğrenenin bir vizyon ve değer olduğu aktarılmıştır. Bu alanın akreditasyon çalışmalarında kanıt gösterilmesi zor olan bir alan olduğu söylenmiştir. Dr. Yusuf YILMAZ’ın “Öğrenci Merkezli Eğitim ve Eğitim Teknolojileri” sunumunda, tersyüz edilmiş öğrenmenin; profesyonel eğitimci, esnek ortam, amaçlı içerik, öğrenme kültürünü içerdiği belirtilmiştir. Uyarlanabilir öğrenmenin ana noktası olarak “Tek beden herkese uymaz.” ifadesi gösterilmiştir. Demografik ve psikografik ölçümlerin kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Duygu durum analizi, bir psikografik ölçüm örneği olarak verilmiştir. Araş. Gör. Selin DEMİRBAĞ “Öğrenci Gözüyle Öğrenci Merkezli ve Yaşam Boyu Öğrenme”yi sunmuştur. Tartışmada; öğrencilerin öğretim üyesi ile ders dışı zaman geçirmesinin yaşam boyu öğrenmeye katkı sağladığı, kulüplerin buna araç olabileceği belirtilmiştir. Öğrenciler, öğretim üyelerinin slaytları okuyarak ders anlattıklarını, interaktif ders anlatmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencide merak uyandırmanın önemi açıklanmıştır.

Gün sonunda Prof. Dr. Hülya OKUMUŞ tarafından sempozyum değerlendirilmiştir. Katılımcılara teşekkür edilmiştir. Sempozyumun kapanışı yapılmıştır. Sempozyum web sayfasından (URL: <http://www.hemsirelikegitiminingelecegi.com/>) sempozyum kapsamında çekilen fotoğraflar ve sempozyum kapsamında izin verilen tüm sunumlara ulaşılacağı belirtilmiştir. Sempozyumu düzenleyen HEPDAK (URL: <http://www.hepdak.org.tr/>) ve HEMED (URL: <http://www.hemed.org.tr/>) çalışmalarının dernek web sayfasından izlenebileceği ifade edilmiştir.